

mindelige borgerlige Straffelov", at det er Regjeringens Mening at give Bestemmelser, der skulle indgaa som et varigt Led i vor Straffelovgivning, men det vil jo Ingen falde paa skulde være Tilfældet med en Undtagelseslov. Der gives ganske vist Omstændigheder — det er jo i alt Fald Noget, Erfaringen viser fra alle Lande — som kunde motivere politiske Undtagelseslove, men dels er man meget nøieregnende med Bestemmelserne herfor, dels ere alle Parter jo enige om hurtigt muligt, saa snart Omstændighederne tillade det, at komme bort fra saadanne Undtagelseslove, for igjen at træde ind i den normale Lovgivning. Det er altsaa ikke Regjeringens Mening, at her skulde foreligge en saadan politisk Undtagelseslov, og deri mener jeg ogsaa, at Regjeringen har ganske Ret. Der er her Tale om at give nogle nye eller i alt Fald tildeels at give nogle nye Bestemmelser, som hidtil ikke fandtes i vor Straffelovgivning, om forskjellige Handlingers Strafbarhed. For at deri skulde ligge Noget, der passende kunde betegnes som politisk Undtagelseslovgivning, saa maatte dette at opstille Straf for saadanne Handlingers Foretagelse — selv om man i Øvrigt vilde misbillige dem i og for sig — komme i Strid med de politiske Grundsætninger, som Grundloven eller i alt Fald et konstitutionelt eller politisk frit Samfundsliv kræver, og hvad der skulde karakterisere Loven som politisk Undtagelseslov, skulde vel saa være den Omstændighed, at Fastkættelsen af Straffe for disse Handlinger i en væsentlig Grad berørte eller indskrænkede den offentlige Ytringsfrihed i Pressen eller Forsamlinger. Nu er der ganske vist intet Land — og da heller ikke vor Lovgivning — som har anerkjendt en aldeles undtagelsesfri offentlig Ytringsfrihed. Der er sat Grændser for den, idet det er givet, at der er Udtalelser, som ikke maa finde Sted uden Straf. Meningen med den offentlige Ytringsfrihed er den, at den offentlige Magt, særlig Forvaltningen eller Regjeringen, ikke skal have det i sin Magt at kunne paavirke Pressen eller de offentlige Ytringers Aand og Tendens, men kun skal have den og ogsaa naturligt har den Magt, som sætter den i Stand til at sætte den Grændse for Ytringsfriheden, at strafbare Handlinger ikke maa foretages herigjennem, og det er ogsaa i Overensstemmelse med Grundlovens Bestemmelse, særlig om Pressefrihed, "med Ansvar efter Loven", som det hedder der. Nu er der slet ikke her Tale om at opstille Noget som helst, der kunde betragtes, endog fjernt, eller betegnes som forebyggende Forholdsregel eller Noget, som

kunde staa endog blot i det fjerneste Slægtsskab med Censur. Her er blot Tale om at sætte Straf for visse Udtalelser i Presse og Forsamlinger — i alt Fald Hovedbestemmelserne gaar ud herpaa. Ganske vist maa det indrømmes, at man ad Omveie kunde skabe kunstige Straffebestemmelser for Ting, som efter deres Natur efter de almindelige Grundsætninger i Lovgivningen ikke ere strafbare, at man ad Omveie kunde komme til at lægge saadanne Baand paa den offentlige Ytringsfrihed, at den ad denne Omvej blev væsentlig indskrænket; men det maa dog indrømmes, at derom er der ikke Tale ved dette Forslag. Dets Straffebestemmelser falde i to Bestanddele, hvoraf den ene er meget uskyldig, fordi den efter mit Skjøn ikke indeholder Andet, end hvad der i Virkeligheden maaste er hjemlet ved vor Lovgivning, eller hvis der derom er Tvivl — og der er Tvivl — i alt Fald bør være hjemlet, fordi den staar i ligefrem Overensstemmelse med den gjældende Rets Grundsætninger; hertil henregner jeg først og fremmest Bestemmelsen i første Stykke af § 1 om Anstiftelse ved offentlig Opfordring til Forbrydelse. Jeg skal ikke trætte det ærede Ting med de Grunde, som mange have opstillet, for at saadan offentlig ikke til nogen enkelt bestemt henvendt Opfordring ikke skulde gaa ind under Lovgivningens almindelige Bestemmelser om Anstiftelse. Jeg anerkjender ikke disse Grunde for i og for sig berettigede eller rigtige. Jeg mener ogsaa, at vore Domstole ikke gaa i den Retning, idet der i alt Fald er en meget berømt Højesteretsdom fra 1873, som har anvendt Straffelovens almindelige Anstiftelsesregler paa saadanne Opfordringer. Men det er ganske vist, at Spørgsmaalet er meget omdebatteret, og at det altsaa, hver Gang det maatte foreligge, rimeligvis vilde blive gjort til Gjenstand for Tvivl, og at der derfor kan være og har været en Opfordring til, naar saadanne Opfordringer tog Overhaand, da udtryffeligt at udtale og fastslaa dette, at de falde ind under Anstiftelsesregler. Men deri er virkelig ikke noget nyt, nogen ny Indskrænkning, der er ikke fastslaaet Andet, end hvad der i alt Fald bør være Reglen efter vor Lovgivnings Grundsætninger. Paa samme Maade forholdes det sig i Virkeligheden med Bestemmelsen i § 2 om at opfordre Personer, der henhøre til Hæren eller Flaaden eller er udfrevne til samme, til Ulydighed mod militære Foresattes Befalinger, og om at raade eller opfordre Værnepligtige til ikke at adlyde Indkaldelsesordre. Jeg mener, at der egentlig ikke fornødigvis bør være Tvivl om, at dette er strafbart allerede efter den gjældende Ret. Men vor civile og militære Lovgivning